

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні
правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення
відповідальності за порушення законодавства
про захист прав споживачів»
*(реєстр. № 9095 від 13.03.2023 р.)**

Законопроект розроблено з метою посилення відповідальності за порушення суб'єктами господарювання законодавства про захист прав споживачів шляхом внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та Кримінального кодексу України (далі – КК України).

Визнаючи необхідність удосконалення підстав адміністративної, кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері захисту прав споживачів, вважаємо за доцільне зазначити таке.

1. Проектом пропонується збільшити розмір адміністративних стягнень у виді штрафу за порушення законодавства про захист прав споживачів (стаття 156-1 КУпАП); ухилення від виконання законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів (стаття 188-2 КУпАП); запровадити кримінальну відповідальність за надання виробниками або особами, які здійснюють підприємницьку діяльність у сферах торгівлі та громадського харчування, недостовірної інформації про продукцію, вживання якої заподіяло шкоду здоров'ю споживачів.

Відповідно до правил законодавчої техніки¹ закон – це державний нормативно-правовий акт вищої юридичної сили, що регулює найбільш важливі суспільні відносини. Посилення санкцій закону про адміністративну відповідальність та запровадження нових підстав кримінальної відповідальності потребують ґрунтовного аналізу статистичних даних поширення випадків порушення прав споживачів, судової практики застосування норм про захист прав споживачів, а прогноз соціально-економічних та інших наслідків законодавчих змін має бути науково обґрунтованим. Без дотримання зазначених вимог некоректно стверджувати про неефективність чинних норм та наполягати на внесенні до них змін.

У Пояснювальній записці до проекту стверджується: «в Європейському Союзі діє досить жорстка, проте максимально ефективна система захисту споживачів. В Україні, поки що, все навпаки, маєш бажання фальсифікувати продукцію або реалізовувати недоброякісну продукцію, будь-ласка, адекватного покарання все рівно не отримаєш», що не може вважатися належним обґрунтуванням доцільності прийняття цього закону.

¹ Правила оформлення проектів законів та основні вимоги законодавчої техніки (Методичні рекомендації) Видання четверте, виправлене і доповнене. Київ. 2014. URL: http://static.rada.gov.ua/site/bills/info/z_ak_rules.pdf

За таких умов не доводиться поділяти впевненість авторів законопроекту в тому, що його прийняття «забезпечить надійний рівень захисту прав споживачів і дозволить більш ефективно протидіяти проявам нечесної комерційної торгівлі».

2. Варто відзначити, що захист прав споживачів регламентовано низкою норм кримінального закону, зокрема статтями 204 (Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів), 227 (Умисне введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції), 229 (Незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару), 321-1 (Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів), 327 (Заготівля, перероблення або збут радіоактивно забруднених продуктів харчування чи іншої продукції) КК України.

Отже, за умови дотримання принципу невідворотності адміністративної та кримінальної відповідальності, існуючі види, розміри стягнень та покарань за порушення прав споживачів є достатніми для ефективної протидії ним.

3. Законопроект не відповідає усталеній практиці законодавчої техніки в частині необхідності внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) щодо визначення підслідності діянь, пропонованих до криміналізації. Зокрема, пропозиція про доповнення КК України новою статтею 184-1 передбачає обов'язковість внесення відповідних змін до статті 112 КПК України.

4. Пункт 4 Розділу II проекту потребує конкретизації в частині доручення Кабінету Міністрів України щодо переліку нормативно-правових актів, що потребуватимуть розробки та змін (відповідно до вимог пункту 8 статті 90 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України»).

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*